

Geïntegreerd werken aan lezen, schrijven en mondelinge taal

Onderwijsvorm	Lager onderwijs, secundair onderwijs
Bouwsteen	 Bouwsteen 2 Bouw het taaltraject op een logische manier op en combineer verschillende deelvaardigheden Bouwsteen 3 Investeer bewust in mondelinge taalvaardigheid Bouwsteen 5 Verzorg de kwaliteit van je instructie
Aanbeveling	2.1 Hou rekening met de wisselwerking tussen de deelvaardigheden 2.3 Verwerk je taaldoelen in relevante thema's met verschillende invalshoeken 3.1 Plan rijke gesprekken om de mondelinge taalvaardigheid te bevorderen 3.3 Werk doelbewust aan woordenschat, ook expliciet 5.1 Geef expliciete instructie

Achtergrond

Een team Amerikaanse onderzoekers ontwikkelde een programma om het leesbegrip te versterken van leerlingen van het vierde leerjaar tot en met het tweede jaar secundair onderwijs. Leerkrachten werkten impliciet aan leesbegrip door twee vaardigheden specifiek te ondersteunen die cruciaal zijn voor leesbegrip: het begrijpen en hanteren van schooltaal (woorden) en het herkennen van en zich verplaatsen in verschillende standpunten. Het programma liep over twee schooljaren en bleek ook voor leerlingen met een lage SES bijzonder effectief.

In de praktijk

Mondelinge en schriftelijke vaardigheden werken op elkaar in en versterken elkaar. Wil je het **leesbegrip** van je leerlingen vergroten? Vergeet dan niet om tijdens je lessen ook aandacht te besteden aan de **mondelinge taalvaardigheid**. Dit kan bijvoorbeeld door te werken met een **geïntegreerd** programma waarin woordenschat, school- en vaktaal en leesbegrip hand in hand gaan. Hoe kan zo'n geïntegreerd programma eruit zien? We geven enkele fundamentele van een bestaande succesvolle aanpak uit het buitenland mee:

- Werk doorheen het schooljaar met **korte lessenreeksen** die elkaar logisch opvolgen. Elke reeks duurt ongeveer één tot twee weken. Bouw tussenin

ook dagen in met een focus op herhaling en remediëring;

- Hang elke lessenreeks op aan een **betekenisvol thema of dilemma** op maat van je leerlingen. Dit thema vormt een uitdagende context waarbinnen de lees- en schrijfactiviteiten en discussies plaatsvinden. Kies zowel voor thema's die dicht bij je leerlingen staan als voor thema's die wat verder van hen staan. Vertrek telkens vanuit een prikkelende vraag. Bijvoorbeeld:

Dicht	Ver
<i>Moet de frisdrankautomaat verdwijnen op de speelplaats?</i>	<i>Moet de doodstraf in alle landen verboden worden?</i>
<i>Moet een school smartphones op de speelplaats toelaten?</i>	<i>Moet de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol verhoogd worden?</i>

- Selecteer een **vijftal doelwoorden** (bijv. schooltaalwoorden en uitdrukkingen zoals 'impact hebben op', 'het advies') per lessenreeks. Geef expliciete instructie in deze woordenschat en bied je leerlingen voldoende kansen om deze woorden zowel mondeling als schriftelijk te oefenen. Enkele voorbeelden:
 - Verwerk de doelwoorden in de teksten die je bij het thema gebruikt;
 - Organiseer specifieke activiteiten rond de

doelwoorden, zowel in de taalles als tijdens wiskunde en zaak- of praktijkvakken;

- Laat de leerlingen aan het einde van de lessenreeks telkens **een tekst schrijven** waarin ze hun standpunt formuleren én een aantal doelwoorden gebruiken.
- Leer leerlingen om zich in verschillende **standpunten** te verplaatsen, bijvoorbeeld door hen argumenten voor en tegen een bepaald standpunt te laten zoeken in een tekst, door hen het standpunt van een personage of auteur te laten achterhalen en door hen een eigen standpunt te laten onderbouwen en verdedigen in een klasdiscussie;
- Werk **vakoverschrijdend**. Zorg ervoor dat zowel het thema als de doelwoorden in verschillende vakken aan bod komen en op die manier vanuit verschillende invalshoeken behandeld worden.

Aan de slag?

Wil je op basis van deze fiche meteen aan de slag voor je eigen klaspraktijk? Ga dan zeker eens kijken op <https://www.serpininstitute.org/wordgen-weekly/sample>. Daar kan je, na het aanmaken van een gratis account, het materiaal downloaden dat bij de Engelstalige versie van het programma hoort, zoals een beknopte beschrijving van het programma, de leerdoelen, lesmaterialen, tips om een groepsdiscussie te organiseren, enz. Klik op het icoontje 'Free Teacher Downloads'.

Bekijk zeker ook

- Vertrekken vanuit relevante thema's met verschillende invalshoeken
- Woordenschat actief inoefenen

Bron

Jones, S. M., LaRusso, M., Kim, J., Yeon Kim, H., Selman, R., Uccelli, P., Barnes, S. P., Donovan, S., & Snow, C. (2019). Experimental effects of word generation on vocabulary, academic language, perspective taking, and reading comprehension in high-poverty schools. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 12(3), 448–483. <https://doi.org/10.1080/19345747.2019.1615155>